

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/92/2023
Identifikačné číslo spisu:	8119217534
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8119217534.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ C.. P. T., narodený XX. U. XXXX, P., X. N. XX, 2/ R. T., narodená XX. L. XXXX, P., obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou Bröstl & Čentík s.r.o., so sídlom Košice - mestská časť Juh, Rázusova 1, IČO: 50 560 611, proti žalovaným: 1/ Mgr. Slavomír Kollár, správca konkurznej podstaty úpadcu L. F., narodený X. F. XXXX, P., Y. B. X, so sídlom kancelárie správcu Prešov, Levočská 2, zastúpený Advokátskou kanceláriou VEREB, s.r.o., so sídlom Košice - mestská časť Staré Mesto, Hrnčiarska 916/3, IČO: 52 633 284, 2/ V. F., narodená XX. D. XXXX, P., Y. B. X, zastúpená advokátom JUDr. Branislavom Kahancom, so sídlom Prešov, Vajanského 33 o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 32C/61/2019, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. novembra 2022 sp. zn. 5Co/14/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. novembra 2022 sp. zn. 5Co/14/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. júla 2021 sp. zn. 32C/61/2019 zamietol žalobu žalobcov a rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ majú voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na odôvodnenie svojho rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia sa žalobou domáhali určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovanými 1/ a 2/, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu 1 k nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie O. Š. ako stavba - rodinný dom súp. č. XXXXX postavený na pozemku parc. reg. C č. XXX (ďalej aj ako „predmetná nehnuteľnosť“). Podľa súdu prvej inštancie žalovaný 1/ riadne vykonával svoju funkciu správcu konkurznej podstaty a k predaju podielu na nehnuteľnosti pristúpil aj na základe podnetov od žalobcov, ktorí tvrdili, že stav nehnuteľnosti je havarijný. Žalovaný 1/ taktiež obdržal záväzný pokyn veriteľa a v konaní nebolo zistené, ani tvrdené, že by žalovanému 1/ bola zo strany inej osoby ponúknutá vyššia suma za podiel na predmetnej nehnuteľnosti. Na strane žalobcov podľa súdu prvej inštancie absentuje aj naliehavý právny záujem. Žalobcovia tvrdili, že v dôsledku realizovanej kúpnej zmluvy je ako vlastník nehnuteľnosti zapísaná žalovaná 2/, v dôsledku čoho oni strácajú vlastnícke právo k uvedenej stavbe. Žalobcovia však

podľa súdu prvej inštancie nie sú vlastníkmí, ani podielovými spoluvlastníkmi uvedenej nehnuteľnosti a týmito neboli ani bezprostredne pred uzatvorením kúpnej zmluvy, určenia neplatnosti ktorej sa domáhali.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 15. novembra 2022 sp. zn. 5Co/14/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v plnom rozsahu. Na odvolacie námietky žalobcov odvolací súd uviedol, že v konaní pred súdom prvej inštancie bolo v dostatočnom rozsahu vykonané dokazovanie nevyhnutné pre posúdenie predmetnej sporovej veci a odôvodnenie jeho rozhodnutia obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých prvoinštančný súd založil svoje rozhodnutie. Odvolací súd súhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že na strane žalobcov absentuje naliehavý právny záujem. Pokiaľ by aj bolo ich žalobe vyhovené, na ich strane by sa nič nezmenilo. Z dôvodu, že rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 8C/318/2018 bola dobrovoľná dražba, na ktorej žalobcovia vydražili predmetnú nehnuteľnosť vyhlásená za neplatnú, žalobcovia stratili bezpodielové spoluvlastníctvo manželov k tejto nehnuteľnosti. Pokiaľ by bola zmluva medzi žalovanou v 2/ rade a žalovaným v 1/ rade určená za neplatnú, neboli by žalobcovia zapísaní na liste vlastníctva ako vlastníci nehnuteľností, ale ako vlastníci by bol v polovici zapísaný žalovaný v 1/ rade. Teda zvolená žaloba nie je vhodným nástrojom ktorý by spor riešil, teda odstránil neistotu vzťahu strán sporu, pretože na liste vlastníctva by bol zapísaný niekto iný ako sú žalobcovia.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“), a to z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Dovolatelia k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedli, že svojou žalobou sa popri určenia neplatnosti prevodu spoluvlastníckeho podielu na predmetnej nehnuteľnosti domáhali aj určenia, že tento spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti patrí do súpisu všeobecnej podstaty. Hoci súdy ich žalobu zamietli v celom rozsahu, v rámci odôvodnenia napádaného rozsudku, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie, ostal uvedený druhý žalobný návrh na určenie celkom opomenutý. Odvolací súd ani súd prvej inštancie tak v tejto časti zamietnutie žaloby žalobcov vôbec nezdôvodnili. V napadnutom rozsudku taktiež úplne absentuje konkrétne vysvetlenie, ako v kontexte skúmania naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov, odvolací súd vyhodnotil v konaní preukázanú a zistenú skutočnosť, že žalobcovia sú v konkurzom konaní veriteľmi riadne prihlásených a zistených pohľadávok. Táto skutočnosť je významná vo vzťahu k posúdeniu existencie naliehavého právneho záujmu, pričom z rozsudku odvolacieho súdu, ani z rozsudku súdu prvej inštancie nie je objektívne zistiteľné, z akých konkrétnych dôvodov túto skutočnosť (že žalobcovia sú riadne prihlásenými a zistenými veriteľmi úpadcu) považuje odvolací súd (a pred ním súd prvej inštancie) za takú, ktorá svedčí o nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov. Podľa žalobcov je nepochybné, že ako prihlásení veritelia majú eminentný záujem na tom, aby sa spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti vrátil do konkurznej podstaty, keďže táto skutočnosť priamo ovplyvňuje mieru ich uspokojenia v konkurze. S týmito skutočnosťami sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nijako nevyporiadal. Dovolatelia poukázali na to, že v podanom odvolaní pomerne detailne analyzovali naplnenie zákonom vyžadovaných podmienok pre uzavretie kúpnej zmluvy, pričom poukázali na to, že v danom prípade jednak nehrozila skaza, zničenie ani podstatne znehodnotenie, a už vôbec nehrozila žiadna ujma bezprostredne - teda, že neboli splnené podmienky na postup podľa § 78 ods. 7 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“). V tejto súvislosti v konaní predložili žalobcovia znalecký posudok č. 1/2018 vypracovaný C.. G. G., P. - G. (ďalej len „znalecký posudok“), z ktorého je zjavné, že znalec technický stav predmetnej nehnuteľnosti v žiadnom prípade nepovažoval za havarijný. Napriek tomu však odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) dospel k opačnému záveru, pričom sa iba obmedzil na všeobecne zadefinovanie právneho posúdenia veci súdom, ktoré zakončil arbitrárnym konštatovaním, že „Táto odvolacia námietka nebola naplnená“. Rovnako arbitrárne sa odvolací súd vysporiadal aj s odvolacou námietkou nesprávne zisteného skutkového stavu („Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že ani táto odvolacia námietka naplnená nebola.“), aj keď žalobcovia podané odvolanie odôvodnili i tým, že podľa záverov znaleckého posudku stav predmetnej nehnuteľnosti nebol v

žiadnom prípade havarijný; žalovaný 1/ ako správca si nedal vypracovať znalecký posudok ani žiadne odborné posúdenie stavu predmetnej nehnuteľnosti; záväzný pokyn veriteľa, na ktorý odkazuje odôvodnenie rozsudku prvoinštančného súdu nie je obsahom spisu a žalobcovia opakovane upozorňovali žalovaného 1/ na zatekanie strechy a poukazovali na potrebu udržiavacích prác na predmetnej nehnuteľnosti, ale nikdy netvrdili, že bezprostredne hrozí skaza, zničenie alebo podstatne znehodnotenie predmetnej nehnuteľnosti. S týmito námietkami sa odvolací súd vôbec nevyporiadal. Odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) si zjavne sám posúdil odbornú otázku o stave predmetnej nehnuteľnosti v rozpore a na tento účel vykonaným dôkazom - znaleckým posudkom. Okrem nepreskúmateľnosti prijatých záverov konajúcich súdov o stave predmetnej nehnuteľnosti je hodnotenie dôkazov odvolacím súdom (resp. rovnako súdom prvej inštancie) aj chybné, pretože § 206 a nasl. CSP upravuje znalecké dokazovanie v prípade, že na posúdenie skutočností sú potrebné odborné znalosti alebo dokonca vedecké poznatky. Predmetný znalecký posudok, ktorý bol ako dôkaz žalobcami navrhnutý a konajúcimi súdmi vykonaný, nebol v konaní relevantným spôsobom spochybnený. V intenciách záverov znaleckého posudku nemôže aplikácia § 78 ods. 7 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v žiadnom prípade obstať. V napádanom rozsudku prezentované skutkové zistenia odvolacieho súdu (v spojení so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie) sú preto v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi, svojvoľne a ako také neudržateľné. Odvolací súd v odôvodnení napádaného rozsudku teda nenaplnil požiadavky plynúce zo základného práva žalobcov na súdnu ochranu, keďže v ňom absentuje vyhodnotenie a odôvodnenie vo vzťahu ku kľúčovým tvrdeniam žalobcov, rovnako ako nemožno akceptovať extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami prezentovanými v odôvodnení napádaného rozsudku. Týmto procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces.

5. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia uviedli, že v súvislosti s ich naliehavým právnym záujmom na požadovanom určení uviedli, že sú veriteľmi s riadne prihlásenými a zistenými pohľadávkami v konkurznom konaní a kúpnu zmluvou, ktorej platnosť napádajú, bol zo súpisu majetku úpadcu vyvedený majetok mimo štandardného zákonného postupu a bez primeraného protiplnenia. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj napr. R 17/1972). Odvolací súd napriek vyššie uvedenému právnemu otázkou (ne)existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov posúdil tak, že tento na strane žalobcov absentuje, pretože „Pokiaľ by aj bolo ich žalobe vyhovené, na ich strane by sa nič nezmenilo.“ (bod 30. odôvodnenia napádaného rozsudku). Takéto právne posúdenie je nesprávne, pretože pokiaľ žalovaný 1/ ako správca úpadcu vyviedol z konkurznej podstaty majetok priamym predajom v rozpore so zákonom ustanoveným postupom a bez získania adekvátneho protiplnenia, resp. výťažku do konkurznej podstaty, je ohrozené právo žalobcov ako veriteľov úpadcu na uspokojenie ich prihlásených pohľadávok v čo najvyššom možnom rozsahu. Žalobcovia sú teda predmetným právnym úkonom - kúpnu zmluvou nepochybne dotknutí na svojich právach a táto má jednoznačne vplyv na ich právne postavenie. Žalobcovia namietajú aj nesprávne právne posúdenie hmotnoprávnej otázky dispozičných oprávnení správcu s majetkom zapísaným do konkurznej podstaty z dôvodu, že pre tento postup neboli splnené hmotnoprávne podmienky.

6. Žalovaní 1/ a 2/ sa k dovolaniu žalobcov 1/ a 2/ písomne nevyjadrili.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému

rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

11. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

12. Najvyšší súd i Ústavný súd Slovenskej republiky už judikovali, že z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia, resp. absenciou zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj 4Cdo/34/2018, 8Cdo/152/2018, 1Obdo/7/2018, 1Obdo/82/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 4Cdo/101/2019, 5Obdo/87/2020, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, IV. ÚS 443/2020, I. ÚS 515/2020, 9Cdo/7/2021, II. ÚS 45/2021, II. ÚS 169/2021, III. ÚS 439/2022). Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktorého súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018).

13. Najvyšší súd preto opätovne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strán sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). V súlade s § 220 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Pokiaľ teda odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil podstatné odvolateľom namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné, a tým porušujúce právo strany sporu na spravodlivý proces, pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

14. V predmetnej právnej veci v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd z obsahu spisu zistil, že žalobcovia 1/ a 2/ si podanou žalobou uplatnili dva určovacie návrhy. Jednak žiadali, aby súd určil, že kúpna zmluva uzatvorená medzi žalovanými 1/ a 2/ dňa 5. júna 2017, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu 1 na predmetnej nehnuteľnosti je neplatná a potom žiadali aj o určenie, že uvedený spoluvlastnícky podiel na predmetnej

nehnuteľnosti patrí do súpisu všeobecnej konkurznej podstaty v rámci konkurzného konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 2K/13/2013. Svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení žalobcovia v podanej žalobe odôvodnili tým, že v dôsledku namietaného predaja je ako vlastník celej predmetnej nehnuteľnosti zapísaná v katastri nehnuteľností žalovaná 2/, v dôsledku čoho žalobcovia strácajú svoje vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti a tohoto práva sa nemôžu domôcť žalobou na plnenie. Vo svojom písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalovanej 2/ na ich žalobu zo dňa 25. marca 2020 potom žalobcovia k namietanému nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení uviedli, že uzatvorenie nimi napádanej kúpnej zmluvy znižuje mieru ich uspokojenia ako nositeľov pohľadávok proti všeobecnej podstate. Z obsahu rozsudku súdu prvej inštancie z 20. júla 2021 sp. zn. 32C/61/2019, ktorým bola žaloba žalobcov zamietnutá nevyplýva, že by sa súd zaoberal druhým z určovacích návrhov žalobcov - návrhom na určenie, že uvedený spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti patrí do súpisu všeobecnej konkurznej podstaty v rámci konkurzného konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 2K/13/2013. Žiadne dôvody zamietnutia tejto časti žaloby žalobcov z rozsudku prvoinštančného súdu nevyplývajú. V otázke naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení vyšiel súd prvej inštancie pri svojom rozhodnutí zo záveru, že tento žalobcovia nemajú, pretože nie sú vlastníkmi, ani podielovými, predmetnej nehnuteľnosti a týmito neboli ani bezprostredne pred uzatvorením napádanej kúpnej zmluvy. V súvislosti s tvrdeniami žalobcov, že uzatvorenie nimi napádanej kúpnej zmluvy znižuje mieru ich uspokojenia ako nositeľov pohľadávok proti všeobecnej podstate, prvoinštančný súd naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení nehodnotil. Z obsahu rozsudku odvolacieho súdu z 15. novembra 2022 sp. zn. 5Co/14/2022 potom vyplýva, že ani odvolací súd sám neuviedol dôvody zamietnutia žaloby žalobcov v časti o určenie, že uvedený spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti patrí do súpisu všeobecnej konkurznej podstaty v rámci konkurzného konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 2K/13/2013. V otázke naliehavého právneho záujmu, ktorej posúdenie súdom prvej inštancie žalobcovia v odvolaní namietali s poukazom na skutočnosť, že sú veriteľmi úpadcu a napádaná kúpna zmluva je v rozpore s cieľom dosiahnuť uspokojenie veriteľov v maximálnej možnej výške, pretože spoluvlastnícky podiel bol predaný za cenu, ktorá je v rozpore s hodnotou celej nehnuteľnosti, sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie, že žalobcovia naliehavý právny záujem nemajú, pretože na ich strane by sa nič v prípade požadovaného určenia neplatnosti kúpnej zmluvy nezmenilo, neboli by na liste vlastníctva zapísaní ako spoluvlastníci predmetnej nehnuteľnosti v podiele 1 a nimi zvolená žaloba tak nie je vhodným nástrojom na odstránenie neistoty vzťahu strán sporu. Z odôvodnení rozsudkov súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu ešte vyplýva, že naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení súdy posudzovali z toho dôvodu, že žalobu žalobcov považovali za žalobu podľa § 137 písm. c) CSP, v zmysle ktorého žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

15. Dovolací súd poukazuje na to, že určovacia žaloba podľa § 137 písm. c) CSP má predovšetkým preventívny charakter. Jej účelom je spravidla poskytnúť ochranu právam žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva. Právny záujem na požadovanom určení, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy stranám sporu a predíde sa návrhu na plnenie). Nejde tu o samotný určovací návrh, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaný určovací návrh je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád' spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním návrhu a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia.

16. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci, nakoľko z dôvodov rozsudku prvoinštančného súdu, ako ani z rozsudku odvolacieho súdu, sa nedá zistiť či a ako sa konajúce súdy zaoberali existenciou naliehavého právneho záujmu žalobcov v kontexte s ich tvrdeniami, že majú v konkurznom konaní na majetok úpadcu Jozefa Sedláka riadne prihlásené a zistené pohľadávky a z titulu tohto postavenia majú záujem na uspokojení v najvyššej možnej miere, čo je ohrozené postupom žalovaného 1/ ako správcu úpadcu, ktorý vyviedol z konkurznej podstaty majetok priamym predajom v rozpore so zákonom ustanoveným postupom a bez získania adekvátneho protiplnenia, resp. výťažku do konkurznej podstaty.

17. Rovnako z rozsudku súdu prvej inštancie ako ani z rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, aké boli dôvody pre zamietnutie žaloby žalobcov v časti o určenie, že prevedený spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti patrí do súpisu všeobecnej konkurznej podstaty v rámci konkurzného konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 2K/13/2013. Nedostatok naliehavého právneho záujmu, ktorý viedol k zamietnutiu žaloby pritom odvolací súd výslovne posudzoval len ohľadne žaloby žalobcov v časti o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, a nie aj v súvislosti s druhým uplatneným určovacím petitom žaloby.

18. Na druhej strane nemožno považovať za dôvodné námietky dovolateľov ohľadne nesprávneho zistenia skutkového stavu v hrubom rozpore s vykonaným dokazovaním, s ktorou skutočnosťou sa podľa nich odvolací súd vo svojom rozhodnutí dostatočne nevyporiadal. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie zamietajúci v celom rozsahu žalobu žalobcov, bol založený na závere o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem o ním požadované určenie, ide o samostatný a prvoradý dôvod zamietnutia žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá - ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu o požadované určenie spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (pozri napríklad sp. zn. 3Cdo/241/2008). V takýchto prípadoch teda nie je dôvod meritórne skúmať opodstatnenosť žaloby, v tomto prípade naplnenie dôvodov pre postup správcu konkurznej podstaty podľa § 78 ods. 7 zákona o konkurze a reštrukturalizácii a s tým súvisiaci objektívny stav (ohrozenie skazou, zničením alebo iným podstatným znehodnotením) prevádzanej nehnuteľnosti. Ak sa odvolací súd teda osobitne vo svojom rozhodnutí nezaoberal námietkami žalobcov ohľadne skutkového stavu veci a zamietajúce rozhodnutie prvoinštančného súdu potvrdil pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení, niet v jeho konaní nesprávnosti, ktorá by viedla k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces.

19. Z už uvedených dôvodov (absencia úplného odôvodnenia nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení a zamietnutia žaloby žalobcov v druhom určovacom žalobnom petite) je však podľa dovolacieho súdu konanie odvolacieho súdu postihnuté takou vadou zmätočnosti, že znemožnilo žalobcom 1/ a 2/ uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolenie žalobcov je preto v zmysle citovaného ustanovenia prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyššiemu súdu neostalo iné, než napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP). V ďalšom konaní sa odvolací súd bude vecne zaoberať vyššie uvedenými námietkami žalobcov a vo veci opätovne rozhodne. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobcami namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.